Movements

sdu.dk/cisc

Foreningsidrætten anno 2021
Status og udviklingstendenser siden 2004

Karsten Elmose-Østerlund

SDU

2024:4

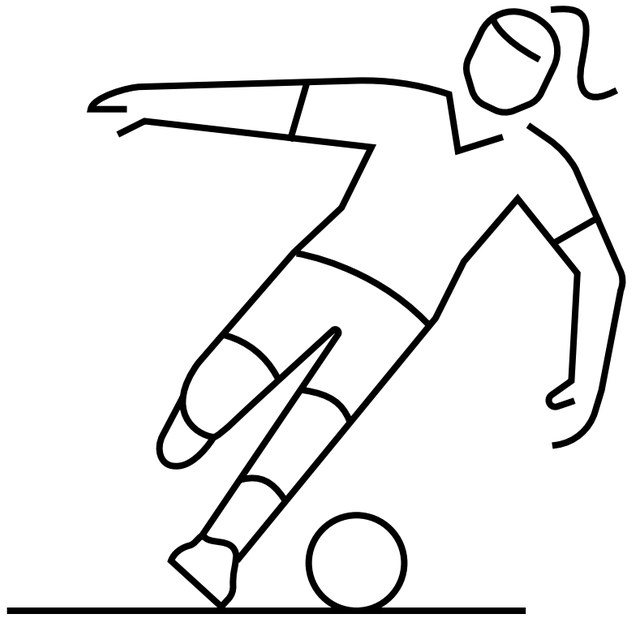

Indhold

Sammenfatning **4**

Indledning **6**

Metode **8**

Karakteristik af idrætsforeningerne **10**

Foreningernes alder. 10
Foreningernes størrelse. 11
Balance mellem en- og flerstrengede foreninger. 12
Størrelse af foreningernes lokalområde. 13
Udvikling i medlemstal. 14

Det frivillige og lønnede arbejde i foreningerne **17**

Antallet af frivillige og lønnede positioner. 17
Balancen mellem frivillige og lønnede trænere og ledere. 18
Trænernes og ledernes fordeling på køn og alder. 19
Udviklingen i antallet af frivillige og lønnede. 22
Udvalgte positioner. 23

Foreningernes største udfordringer og syn på fremtiden **26**

Foreningernes største udfordringer. 26
Foreningernes syn på fremtiden. 28

Litteraturliste **30**

Kolofon

Foreningsidrætten anno 2021

Status og udviklingstendenser siden 2004

Karsten Elmose-Østerlund

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC)
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Udgivet 2024

ISBN: 978-87-85268-06-8

Forsidefoto: Gabin Vallet, Unsplash

Fotos: Unsplash og Colourbox

Grafisk design: Grafisk Center, SDU

Sammenfatning

Denne rapport tegner et portræt af landets idrætsforeninger og deres udvikling siden 2004 ved at anvende data fra spørgeskemaundersøgelser, der er gennemført i 2004, 2010, 2015 og 2021. Først bliver der i rapporten tegnet en karakteristik af idrætsforeningerne, efterfulgt af en gennemgang af det frivillige og lønnede arbejde i foreningerne og slutteligt en beskrivelse af foreningernes største udfordringer og syn på fremtiden. Nogle af hovedpointerne fra rapporten er gengivet herunder.

Foreningernes trænere og ledere bliver ældre

Den mest markante udviklingstendens i perioden fra 2004 til 2021 er, at gruppen af trænere og ledere på 60+ år er vokset markant, mens andelen af trænere og ledere på 20-39 år er faldet i samme takt. I 2021 udgjorde 60+'erne således 19 pct. af trænerne og 31 pct. af lederne – tal som i 2004 var hhv. 4 pct. og 9 pct. I samme periode er andelen af 20-39-årige trænere faldet fra 50 pct. til 30 pct., mens denne aldersgruppes andel på ledersiden er faldet fra 39 pct. i 2004 til 20 pct. i 2021.

Frivillige udfører langt det meste foreningsarbejde, men der er kommet lidt flere lønnede ansatte

I 2021 var 85 pct. af trænerne frivillige, og det samme var hele 96 pct. af lederne. Det er tal, som har været nogenlunde stabile siden 2004, dog med en svag tendens til, at der er kommet flere lønnede på ledersiden (fra 2 pct. i 2010 til 4 pct. i 2021). De fleste foreninger har oplevet et nogenlunde uændret antal frivillige over tid, men andelen, der har oplevet tilbagegang, er vokset over tid, og andelen med fremgang er faldet. I 2021 skal der dog tages forbehold for effekterne af covid-19, som sandsynligvis har påvirket udviklingen i antallet af frivillige negativt. Den modsatte tendens ser vi i antallet af lønnede, hvor langt de fleste foreninger godt nok ikke har oplevet ændringer i antallet over tid, men hvor andelen af foreninger med fremgang i antallet af lønnede konsistent i årene fra 2010 til 2021 har ligget højere and andelen med tilbagegang.

Foreningerne bliver ældre og vokser lidt i størrelse

Idrætsforeninger eksisterer i alle aldre og størrelser, men tendensen går mod en aldring og mod, at andelen af mellemstore og store foreninger vokser svagt. Fra 2004 til 2021 er andelen af foreninger med en alder på under 25 år faldet fra 41 pct. til 27 pct., mens andelen med en alder på 85 år eller mere er vokset næsten tilsvarende fra 10 pct. i 2004 til 22 pct. i 2021. Små foreninger med under 100 medlemmer udgør i alle undersøgelsesårene over halvdelen af foreningerne, men tendensen peger i retning af en svagt øget andel af mellemstore og store

foreninger med 200 eller flere medlemmer. Den gruppe af foreninger er gået fra at udgøre 22 pct. af foreningerne i 2004 til at udgøre 26 pct. i 2021.

Andelen af foreninger i de mindste og største lokalsamfund er faldet

Foreninger i de mindste lokalsamfund med under 500 indbyggere er gået fra at udgøre 10 pct. i 2010 til at udgøre 6 pct. af foreningerne i 2021. Samtidig er andelen, der befinder sig i de største lokalsamfund med 100.000 eller flere indbyggere, imidlertid også faldet fra 17 pct. i 2010 til 13 pct. i 2021.

Rekruttering og fastholdelse er udfordrende, men foreningerne ser alligevel lyst på fremtiden

Foreningernes største udfordring er rekruttering og fastholdelse. Således var andelen af foreningerne i 2021, der oplever rekruttering og fastholdelse som en stor eller meget stor udfordring, på 29 pct., når det gælder frivillige i bestyrelse og udvalg, på 28 pct., når det gælder medlemmer, og på 24 pct., når det gælder trænere og instruktører. Langt færre foreninger oplever store eller meget store udfordringer med antallet af love, bestemmelser og direktiver (17 pct.), adgangen til idrætsfaciliteter (16 pct.), foreningens økonomiske situation (11 pct.) og den lokale konkurrence fra kommercielle idrætsudbydere (7 pct.). Fælles for stort set alle disse tal er, at de var højere i 2015 end i 2021, hvilket kunne indikere, at foreningerne oplever at være mindre udfordrede i 2021, end de var i 2015. Samtidig er andelen af foreningerne, der generelt ser positivt på fremtiden, vokset svagt fra 63 pct. i 2010 til 67 pct. i 2021. Samlet set tegner tallene således et billede af, at idrætsforeningerne overvejende ser positivt på fremtiden, men at der ikke er sket større ændringer i foreningernes fremtidstro i perioden fra 2010 til 2021.

Indledning

Den danske foreningsidræt bliver ofte omtalt i medierne. Mange historier handler om foreningernes evne til at aktivere børn, unge og voksne, opbygge fællesskaber, bidrage til samfundsmæssig integration og til at engagere befolkningen i frivilligt arbejde til gavn for dem selv og andre. Lige så mange historier handler imidlertid om foreningernes udfordringer med at rekruttere og fastholde frivillige og om deres udfordringer med at klare sig i konkurrence med kommercielle idrætsaktører. Altså er begejstringen for de danske idrætsforeninger stor, men det samme er bekymringen for deres trivsel og bæredygtighed på længere sigt.

Med udgangspunkt heri er behovet for fakta i diskussionerne om foreningsidrætten stor. En del af dette er allerede tilgængeligt i de store befolkningsundersøgelser af danskernes motions-, sports- og bevægelsesvaner, som nok viser, at andre måder at dyrke idræt på – kommercielt og selvorganiseret – har vokset hurtigere end foreningsidrætten i de seneste årtier, men at foreningsidrætten ikke har oplevet nogen markant tilbagegang, når det gælder andelen af aktive (Rask et al., 2022). Foreningsidrætten klarer sig tilsyneladende i konkurrencen med andre aktører på idrætsområdet.

Der er imidlertid en række andre spørgsmål, som undersøgelserne af danskernes motions-, sports- og bevægelsesvaner ikke kan give svar på. Det drejer sig blandt andet om mulige ændringer i sammensætningen af foreningsidrætten, herunder om der over tid er kommet flere eller færre store foreninger til, om foreninger i lokalområder med få indbyggere er i vækst eller tilbagegang, om der kommer flere eller færre frivillige og lønnede i foreningerne, samt hvad foreningerne oplever som deres største udfordringer, og hvordan de ser på fremtiden. Det er disse og andre relaterede spørgsmål, som denne rapport vil forsøge at svare på.

Rapporten er udarbejdet på Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund ved Syddansk Universitet, men i samarbejde med Danmarks Idrætsforbund, herunder særligt Thomas Baagø-Rasmussen og Christina Hoffgaard. Således er spørgsmålene i den seneste idrætsforeningsundersøgelse fra 2021 udvalgt i et konstruktivt samarbejde, mens DIF har indsamlet data og efterfølgende stillet dem til rådighed for analyser til bl.a. denne rapport.

I næste afsnit bliver rapportens metode kortfattet beskrevet, hvorefter der følger tre delafsnit, som indeholder først en karakteristik af idrætsforeningerne, dernæst en gennemgang af det frivillige og lønnede arbejde i foreningerne og slutteligt en beskrivelse af foreningernes største udfordringer og syn på fremtiden.

Metode

Rapporten præsenterer deskriptive analyser baseret på fire idrætsforeningsundersøgelser, som blev gennemført i 2004, 2010, 2015 og 2021. Selvom spørgerammen har ændret sig over tid, går en række spørgsmål igen i alle eller de fleste af undersøgelserne. Der er i rapporten særlig fokus på de spørgsmål, der har været gentaget over tid.

Alle fire undersøgelser er spørgeskemaundersøgelser, som er blevet besvaret af en centralt placeret person i foreningen, som oftest forpersonen, der har svaret på foreningens vegne. Undersøgelsen i 2004 blev gennemført med postudsendte spørgeskemaer, mens undersøgelserne i 2010, 2015 og 2021 blev gennemført elektronisk.

To af undersøgelserne (2004 og 2021) er gennemført af idrætsorganisationerne, i 2004 i et samarbejde mellem DIF, DGI og Danmark Firmaidræt og i 2021 af DIF. De to andre undersøgelser (2010 og 2015) er gennemført af Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) ved Syddansk Universitet.

Der er visse variationer i udvælgelsen af foreninger til de fire undersøgelser. I 2004 udtog idrætsorganisationerne en tilfældig stikprøve af de idrætsforeninger, som var medlem af DIF, DGI og Dansk Firmaidræt. I 2010 var det alene foreninger under DIF, som blev inviteret til at deltage – til gengæld dem alle – mens det i 2015 og 2021 var alle foreninger under DIF, DGI og Dansk Firmaidræt, som modtog en invitation til at deltage.

Antallet af svar og svarprocenten varierer noget mellem de fire undersøgelser. I 2004 deltog 3.097 foreninger (svarprocent på 58 pct.), i 2010 besvarede 5.203 foreninger spørgeskemaet (svarprocent på 50 pct.), i 2015 medvirkede 3.531 foreninger (svarprocent på 31 pct.), og i 2021 medvirkede 2.628 foreninger (svarprocent på 23 pct.). Den faldende svarprocent kan have betydning for sammenligneligheden over tid, da frafaldet fra spørgeskemaundersøgelser som oftest ikke er tilfældigt.

Sammenligninger af de foreninger, som har deltaget i undersøgelsen, med dem, som ikke har, er gennemført i 2010, 2015 og 2021, hvor der har været tilgængelige oplysninger om foreningsstørrelse, kommune og udbudte idrætsgrene. Disse analyser peger opsamlende på, at det særligt er i relation til foreningsstørrelsen, der er nævneværdige forskelle. Generelt er tendensen, at svarprocenten er lavest blandt de mindste foreninger med under 100 medlemmer, som derfor er noget underrepræsenterede i datasættene fra alle årene.

Karakteristik af idræts-foreningerne

Den følgende karakteristik af de danske idrætsforeninger indeholder oplysninger om foreningernes alder, størrelse, balancen mellem en- og flerstrengede foreninger, størrelsen af det lokalområde, foreningerne tilhører, samt udviklingen i foreningernes medlemstal.

Foreningernes alder

Foreningsidrætten består af foreninger, der har eksisteret både i forholdsvis kort tid og i meget lang tid. I 2021 var mere end hver tiende forening (11 pct.) således stiftet inden for de seneste ti år, mens dobbelt så stor en andel (22 pct.) havde eksisteret i 85 år eller mere (figur 1).

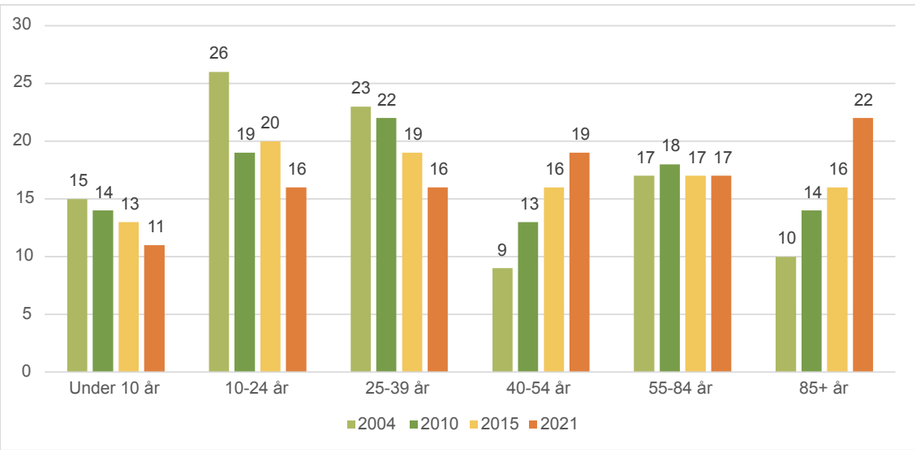

Figur 1. Foreningernes alder, fordeling i pct. for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Udviklingstendensen i perioden fra 2004 til 2021 går imod en aldring i populationen af idrætsforeninger i den forstand, at andelen af gamle foreninger er vokset, mens andelen af unge foreninger er mindsket. I 2004 var det således 41 pct. af foreningerne, der var under 25 år gamle, mens det var faldet til 27 pct. i 2021. Tilsvarende var andelen af meget gamle foreninger på 85 år eller mere vokset fra at udgøre 10 pct. af foreningerne i 2004 til at udgøre 22 pct. i 2021.

Andre opgørelser har vist, at det samlede antal idrætsforeninger har været nogenlunde stabilt i perioden fra 2004 til 2021 (Danmarks Statistik, 2022; Ibsen et al., 2013). Det betyder, at selv om tendensen går mod en aldring af idrætsforeningerne, så er der i hele perioden kommet nye idrætsforeninger til. Der har med andre ord været en løbende udskiftning i populationen af idrætsforeninger igennem perioden, men med en tendens til, at graden af udskiftning er blevet mindre over tid.

Udviklingen med en aldring af foreningerne kan på den ene side være et udtryk for, at foreningerne i dag er levedygtige længere end tidligere. På den anden side kan udviklingen også ses som et udtryk for en mindre grad af fornyelse i foreningslivet, idet nye foreninger ofte bibringer fornyelse ved fx at tilbyde nye aktiviteter og i nogle tilfælde også nye tilgange til foreningsarbejdet. En sådan fornyelse kan dog også finde sted i gamle foreninger, og i så fald er aldringen af foreningerne mindre problematisk.

En særskilt analyse foretaget på de data, som også danner baggrund for denne rapport, viser imidlertid, at ældre foreninger på 25+ år klarer sig dårligere end de yngste foreninger på under 10 år, når det gælder udviklingen i antallet af frivillige og troen på, at foreningen i fremtiden vil kunne rekruttere nok frivillige. Desuden har de ældre foreninger en større andel af både trænere og ledere på 60+ år sammenlignet med de yngste foreninger (Elmose-Østerlund, 2024). Samtidig viser en analyse af europæiske idrætsforeninger, at de yngre foreninger er mere tilbøjelige til at tage målrettede initiativer til at fremme integrationen af udsatte grupper (Elmose-Østerlund et al., 2022). Samlet set viser disse analyser, at den aldring af idrætsforeningerne, som er sket over tid, kan være forbundet med udfordringer.

Foreningernes størrelse

På samme måde som populationen af idrætsforeninger består af en lang række unge og gamle foreninger, er den også sammensat, når det gælder størrelse, med en relativt stor andel af små foreninger og en mindre andel af store foreninger. Små foreninger med under 100 medlemmer udgjorde i 2021 mere end halvdelen (56 pct.) af alle foreninger, mens omkring hver tiende forening var en stor forening med 500 eller flere medlemmer (figur 2 næste side).

Over tid er der kun sket mindre forskydninger, når det gælder foreningsstørrelse. Tendensen peger i retning af en svagt øget andel af mellemstore og store foreninger med 200 eller flere medlemmer, men det ændrer ikke det samlede billede af stabilitet i foreningernes størrelse.

Selv om de små foreninger udgør den største del af det samlede foreningsbillede, er det værd at huske på, at en væsentlig større andel af foreningsidrættens medlemmer dyrker idræt og motion i en mellemstor eller stor forening.

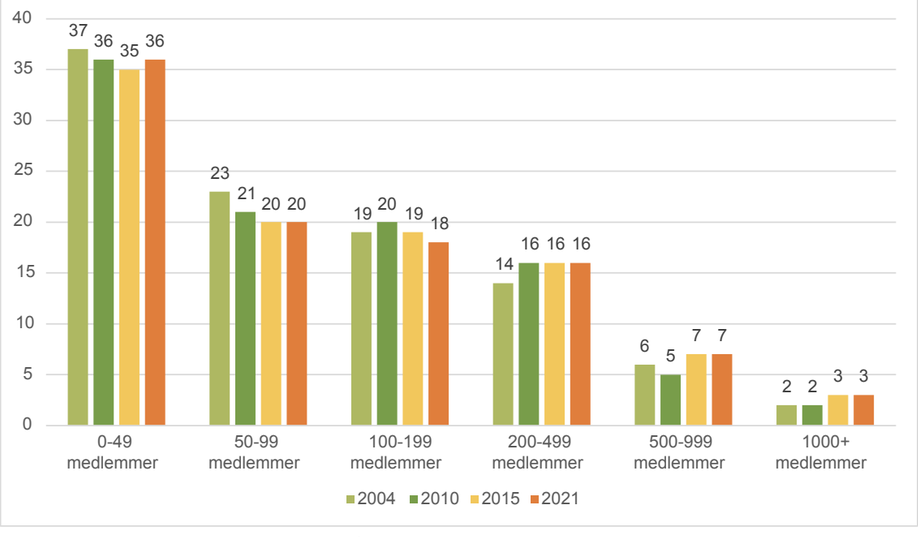

Figur 2. Foreningernes størrelse målt som medlemstal, fordeling i pct. for 2004, 2010, 2015 og 2021.

I relation til den fremherskende politiske dagsorden om, at foreninger skal bidrage til at løse problemer med bl.a. sundhed og integration i deres lokalområder, tyder den hidtidige forskning på området på, at det især er de store foreninger, som dels indgår i samarbejder og partnerskaber med dette sigte (Ibsen & Levinsen, 2019), dels har specifikke initiativer i relation til integration af udsatte befolkningsgrupper (Elmose-Østerlund et al., 2022). Samtidig peger eksisterende forskning imidlertid på, at deltagelse i det sociale liv er lavere i store foreninger end i små (Elmose-Østerlund et al., 2019), og at det samme gælder deltagelsen i foreningens demokrati (Ibsen et al., 2019). Således ser det ud til, at der er forskellige kvaliteter ved sammensætningen af populationen af idrætsforeninger, når det gælder størrelsen på foreningerne.

Balance mellem en- og flerstrengede foreninger

Tre ud af fire idrætsforeninger var i 2021 enstrengede, hvilket betyder, at de kun udbyder én idræt til deres medlemmer, mens den resterende fjerdedel af foreninger var flerstrengede og dermed udbyder to eller flere idrætter til medlemmerne (figur 3).

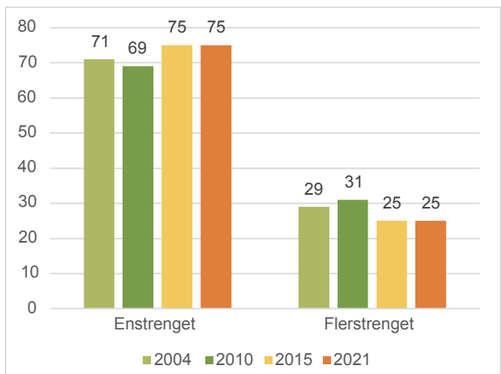

Figur 3. Foreningerne opdelt på om de er en- eller flerstrengede, fordeling i pct. for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Balancen mellem en- og flerstrengede foreninger er ensartet i 2021 og 2015. Dog ser der ud til at være en mindre forskydning i denne balance fra 2004 og 2010 i retning mod en svagt øget andel af enstrengede foreninger.

Den beskedne forskydning i balancen mellem en- og flerstrengede foreninger over tid, vil næppe have stor betydning for foreningsidrætten. Imidlertid vil en større bevægelse mod en større andel af enstrengede foreninger muligvis have konsekvenser. Eksempelvis vil muligheden for at designe idræts- og motionstilbud på tværs af idrætsgrene blive mere vanskelig, hvis der er færre foreninger, der rummer flere aktiviteter. Samtidig peger analyser af europæiske idrætsforeninger på, at de flerstrengede foreninger er mere tilbøjelige til at tage målrettede initiativer til at fremme integrationen af udsatte grupper (Elmose-Østerlund et al., 2022). En funktion som altså potentielt kan blive svækket på sigt, hvis andelen af enstrengede foreninger forøges betydeligt fremadrettet.

Størrelse af foreningernes lokalområde

Der er foreninger i alle typer af lokalsamfund i Danmark, fra de mindste med under 500 indbyggere, hvor 6 pct. af landets foreninger hører til, til de største med 100.000 eller flere indbyggere, hvor 13 pct. af de danske idrætsforeninger befinder sig (figur 4).

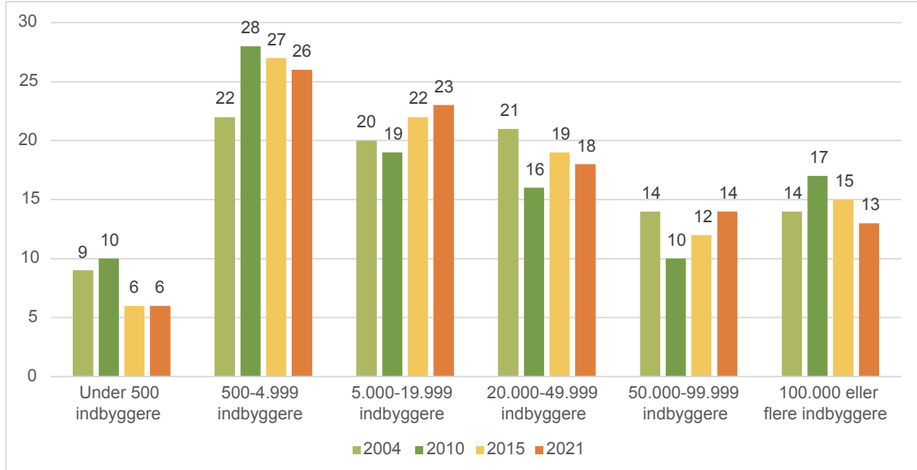

Figur 4. Foreningerne opdelt på størrelsen af deres lokalområde målt som antal indbyggere, fordeling i pct. for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Der er ikke nogen entydig tendens, når det gælder udviklingen i idrætsforeningernes tilhørsforhold til forskellige størrelser af lokalsamfund. Tendensen går mod, at en mindre andel af foreningerne befinder sig i de mindste lokalsamfund med under 500 indbyggere – fra 10 pct. i 2010 til 6 pct. i 2021 – men samtidig er andelen, der befinder sig i de største lokalsamfund med 100.000 eller flere indbyggere, også faldet fra 17 pct. i 2010 til 13 pct. i 2021.

Tendensen til fald i andelen af idrætsforeninger i de mindste lokalområder taler ind i en samfundsmæssig tendens til, at de mindste landdistrikter i Danmark oplever, at andre væsentlige institutioner i lokalområdet, som fx skoler, daginstitutioner og købmænd, har måttet lukke. Det har givetvis ført til affolkning og deraf følgende lukning af nogle foreninger, hvilket kunne være en del af forklaringen på den negative udvikling i andelen af foreninger, der befinder sig i disse områder. Casestudier i otte lokalområder i Danmark bekræfter, at det er vanskeligt at holde liv i foreningslivet, når lokale institutioner lukker (Iversen et al., 2023b).

En særskilt analyse foretaget på de data, som danner baggrund for denne rapport, viser samtidig, at foreningerne i de mindre lokalsamfund med under 5.000 indbyggere ikke har oplevet fremgang i antallet af hverken frivillige eller lønnede i samme grad, som det er sket i de store lokalsamfund med 20.000 eller flere indbyggere (Elmose-Østerlund, 2024). Samlet set ser det altså ud til, at foreningerne i de mindste lokalsamfund er de mest udfordrede, hvilket muligvis også kan forklare, at deres andel af den samlede foreningspopulation er faldende. Omvendt peger forskning også på, at der er en øget villighed i de mindste lokalsamfund blandt foreninger og frivillige til at øge en ekstra indsats i 'kampen' for, at der fortsat er gode tilbud i lokalområdet (Iversen et al., 2023a; Ibsen & Iversen, 2022).

Udvikling i medlemstal

Der var i 2021 betydeligt flere foreninger, der i de seneste fem år havde oplevet en tilbagegang i medlemstallet (43 pct.), end der var foreninger, der i samme periode havde oplevet fremgang (30 pct.). For knap en tredjedel af foreningerne (31 pct.) var der endda tale om en stor tilbagegang på mere end 25 pct. af medlemmerne over en femårig periode (figur 5).

I tolkningen af resultaterne for 2021 er det naturligvis vigtigt at være opmærksom på, at 2020 og 2021 var særlige år, hvor foreningerne var påvirket af covid-19, med dertil hørende periodevise nedlukninger af foreningernes aktiviteter. Andre undersøgelser har således vist, at dette satte visse spor på idrætsdeltagelsen, men i særlig grad på deltagelsen i organiseret idræt i foreninger og kommercielle fitnesscentre, som var meget lavere end normalt i perioderne med hele eller delvise nedlukninger (Eske, 2023; Rask et al., 2022).

Når vi ser på udviklingen over tid, er det værd at være opmærksom på en metodisk forskel mellem de fire undersøgelser. Således var det i 2004 og 2015 foreningslederne, der placerede foreningen i en af de fem kategorier ud fra et skøn, mens tallene fra 2010 og 2021 bygger på en beregning ud fra foreningernes indrapportering af medlemstal i den femårige periode, som leder op til undersøgelsesåret. Det er givetvis en del af forklaringen på, hvorfor der er tendens til større stabilitet i medlemstallet i 2004 og 2015. Foreningslederne ser således ud til at opleve medlemstallet som mere stabilt, end det givetvis er tilfældet. Måske fordi det er svært at estimere sig frem til placeringen i de tre kategorier, da der – særligt i små foreninger – ikke skal ret store udsving til i medlemstallet over en femårig periode, før det giver sig udtryk i relativt store procentmæssige forskelle.

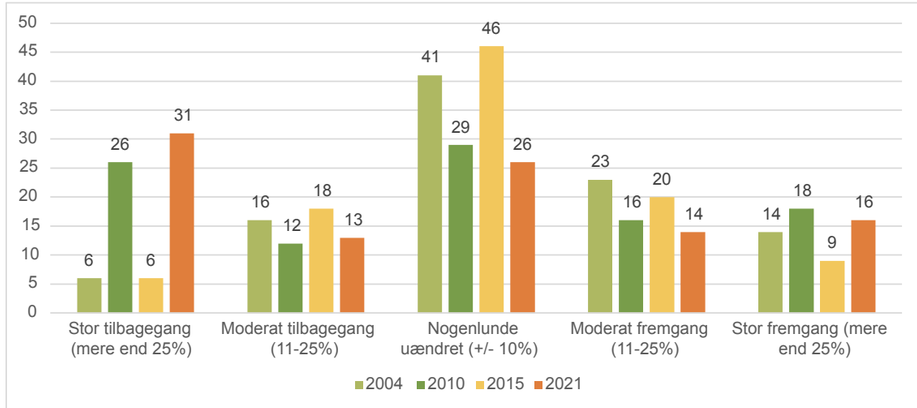

Figur 5. Foreningernes udvikling i medlemstal de seneste fem år, fordeling i pct. for 2004, 2010, 2015 og 2021.

For den bedst mulige sammenligning over undersøgelsesårene er det derfor mere oplagt at fokusere på balancen mellem de foreninger, der har oplevet henholdsvis tilbagegang og fremgang i medlemstallet. Her er tendensen over tid noget blandet, men overvejende negativ. I 2004 var der således 15 procentpoint flere foreninger, der havde oplevet fremgang end tilbagegang i medlemstallet. Det var i 2010 vendt til, at 2 procentpoint flere foreninger havde oplevet tilbagegang, og vendt igen i 2015 til, at 5 procentpoint flere foreninger havde oplevet fremgang, inden det store fald, som er sket frem mod 2021, hvor 13 procentpoint flere foreninger havde oplevet tilbagegang end fremgang i medlemstallet i de fem år, der ledte op til undersøgelsen. Her er det igen værd at notere sig den sandsynlige effekt af covid-19 på det negative resultat i 2021.

Ikke desto mindre hænger den negative udviklingstendens relativt godt sammen med de tendenser, som træder frem i gentagne undersøgelser af danskernes motions- og sportsvaner i omtrent samme periode, som viser, at andelen af danskerne – både børn, unge og voksne – der er aktive i en idrætsforening, er stagneret med en svagt faldende tendens i perioden fra 2011 til 2020 (Rask et al., 2022). Der er imidlertid indikationer på en bedring i andelen, der er foreningsaktive, dog uden at den er nået op på niveauet før covid-19 (Eske, 2023). Samme tendens til medlemsfremgang finder vi ligeledes i idrætsorganisationernes opgørelser over udviklingen i foreningsidrættens medlemstal efter covid-19 (Rasmussen et al., 2023). Det bliver interessant at følge udviklingen på dette område i kommende foreningsundersøgelser, bevægelsesvaneundersøgelser og opgørelser over medlemstal.

Det frivillige og lønnede arbejde i foreningerne

En forudsætning for eksistensen af landets idrætsforeninger er de personer – særligt frivillige, men også lønnede ansatte – der arbejder i foreningerne. I dette afsnit følger en gennemgang af antallet af frivillige og lønnede positioner, balancen mellem frivillige og lønnede trænere og ledere, trænernes og ledernes fordeling på køn og alder, udviklingen i antallet af frivillige og lønnede samt tilstedeværelsen af udvalgte positioner i foreningsidrætten.

Fælles for alle opgørelser og figurer i afsnittet er, at lønnede er defineret som personer, der modtager skattepligtigt honorar/løn, mens frivillige godt kan modtage skattefri omkostningsgodtgørelse for deres arbejde i foreningerne.

Antallet af frivillige og lønnede positioner

Med udgangspunkt i tal fra 2015 og 2021 samt opdaterede tal fra 2022 har DIF opgjort antallet af frivillige og lønnede positioner i foreningsidrætten samt udviklingen deri mellem 2015 og 2022 (Hoffgaard & Hamburger, 2023). Når udtrykket 'positioner' anvendes i opgørelsen, skyldes det en udbredt tendens til, at både frivillige og lønnede kan udfylde flere funktioner på samme tid, fx som leder og samtidig som træner. De vil tælle dobbelt i opgørelsen, hvorfor antallet af frivillige og lønnede personer i idrætsforeningerne vil være lavere end antallet af positioner, som bliver rapporteret her.

Opgørelsen fra DIF viser, at der i 2022 var i alt 457.523 frivillige positioner i idrætsforeningerne, hvoraf 287.029 arbejdede med faste opgaver og 170.495 arbejdede med opgaver på ad hoc-basis. De faste frivillige fordelte sig med 119.339 der arbejder med træning og instruktion, 86.631 der arbejder med administration og ledelse, 32.515 der arbejder med konkurrence (fx som dommere eller stævneledere) samt 48.544 der arbejder med andre opgaver.

Til sammenligning var der i alt 34.962 lønnede positioner i foreningerne, hvoraf langt den største del (22.759) arbejder med træning og instruktion. Af de resterende lønnede arbejder 4.479 med administration og ledelse, 3.396 med konkurrence og 4.329 med andre opgaver.

DIFs opgørelse viser samlet set en tendens til et fald i antallet af frivillige positioner på ca. 15 pct. fra 2015 til 2022, mens antallet af lønnede positioner i samme periode er steget med 48 pct. (Hoffgaard & Hamburger, 2023). Dette kunne indikere en tendens til en øget professionalisering i landets idrætsforeninger, om end langt de fleste positioner i landets idrætsforeninger stadig udfyldes af frivillige.

Balancen mellem frivillige og lønnede trænere og ledere

Tallene fra 2004, 2010, 2015 og 2021 viser tydeligt, at der på både træner- og ledersiden er en markant lavere andel af lønnede ansatte sammenlignet med andelen af frivillige. Således er det 15 pct. af trænerne og kun 4 pct. af lederne, som er lønnede (figur 6), hvilket omvendt betyder, at 85 pct. af trænerne og 96 pct. af lederne er frivillige. Det viser på den ene side, at det frivillige arbejde er og har været dominerende i foreningsidrætten, mens det på den anden side viser, at tendensen til at aflønne er betydeligt større på trænersiden end på ledersiden.

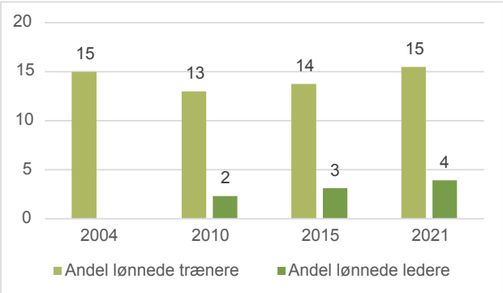

Figur 6. Andel af foreningernes trænere og ledere, som er lønnede, fordeling i pct. for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Over tid har udviklingen i andelen af lønnede trænere og ledere været relativt beskeden. Udviklingen på trænersiden har således været stabil med mindre udsving undervejs. Omvendt ser udviklingen på ledersiden ud til at være mere i tråd med den tendens til professionalisering, som DIF fandt i deres opgørelse, idet der er sket en stigning i andelen af lønnede ledere fra 2 pct. i 2010 til 4 pct. i 2021. Det er ikke muligt at inddrage tal fra 2004 på ledersiden, eftersom der ikke i den undersøgelse blev skelnet mellem frivillige og lønnede ledere.

Samlet set er der tale om relativt små forskydninger, der nok vidner om en øget tendens til professionalisering på ledersiden, men som stadig viser, at frivillige udfylder langt de fleste positioner i foreningsidrætten, særligt på ledersiden, men også i udbredt grad på trænersiden.

En særskilt analyse på data fra denne rapport viser, at tendensen til aflønning hænger tæt sammen med foreningsstørrelsen. Med andre ord er tendensen til at aflønne trænere og ledere klart mest udtalt i store foreninger (Elmose-Østerlund, 2024).

Konsekvenserne af den øgede tilstedeværelse af lønnede ansatte på særligt ledersiden i foreningsidrætten kender vi endnu ikke. Imidlertid tyder analyser gennemført på europæiske idrætsforeninger på, at foreninger med lønnede ledere er mere tilbøjelige til fx at tage målrettede initiativer for at fremme integrationen af udsatte grupper (Elmose-Østerlund et al., 2022). Det er et eksempel på, hvordan aflønning på ledersiden potentielt kan muliggøre et større bidrag fra foreningerne til at løse udfordringer i (lokal)samfundet.

Omvendt peger undersøgelser fra udlandet på, at professionalisering også kan have en række utilsigtede konsekvenser, herunder konflikter mellem frivillige og lønnede samt et mindre engagement blandt medlemmerne i foreningerne (Lang et al., 2020; Nagel et al., 2015).

Der er således et behov for at undersøge, om udviklingen mod en øget afhængighed af lønnede ansatte i foreningsidrætten fortsætter, og i hvilket tempo, samt at undersøge konsekvenserne – tilsigtede og utilsigtede – af forskellige former for professionalisering i foreningsidrætten.

Trænernes og ledernes fordeling på køn og alder

Vi ved fra en række undersøgelser, at der er en lidt højere andel af mænd end kvinder, som dyrker idræt i en forening. Blandt voksne (15 år+) viser tal fra Danmark i Bevægelse, at 30 pct. af mændene dyrker foreningsidræt mindst en gang om ugen mod 27 pct. af kvinderne (Ibsen et al., 2021). Tal fra undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner viser samme tendens, men med en lidt større forskel mellem kønnene, idet de finder, at 36 pct. af mændene og 30 pct. af kvinderne er foreningsaktive (Rask et al., 2022). Forskellen mellem undersøgelsernes opgørelser skyldes muligvis kravet om ugentlig deltagelse i Danmark i Bevægelse, men uanset hvad er tendensen den samme.

Tendensen til forskelle i deltagelsen mellem kønnene går igen, når vi ser på kønsfordelingen blandt foreningernes trænere. Således er 59 pct. af foreningernes trænere mænd, og 41 pct. er kvinder (figur 7).

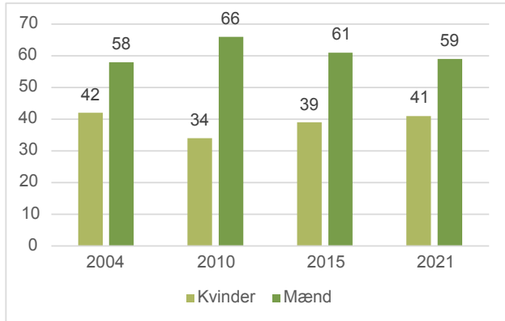

Figur 7. Trænernes fordeling i pct. på køn for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Over tid viser undersøgelserne en tendens til en øget kønslighed i perioden fra 2010 til 2021. Dog skal det bemærkes, at kvinder faktisk udgjorde en lidt større andel af trænerne i foreningerne (42 pct.) i 2004 end i 2021 (41 pct.) – noget som i højere grad peger i retning af en stabilitet på dette område.

På ledersiden genfinder vi overordnet set de samme tal og tendenser som på trænersiden, blot med lidt større forskelle mellem kønnene. Således er 61 pct. af foreningernes ledere mænd, og 39 pct. er kvinder (figur 8).

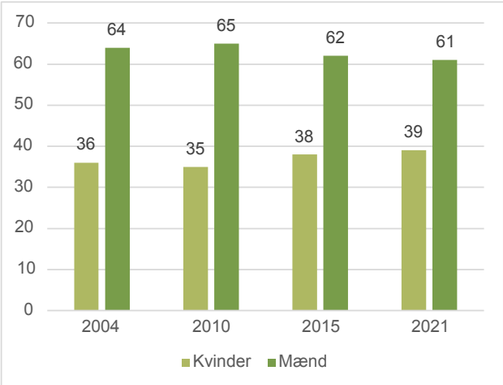

Figur 8. Ledernes fordeling i pct. på køn for 2004, 2010, 2015 og 2021.

På ledersiden ser vi også en svag tendens til en mindre ulighed mellem kønnene fra 2010 til 2021. Således udgjorde kvinder 35 pct. af lederne i 2010 – et tal der var vokset til 39 pct. i 2021. Tager vi 2004 med, så er andelen af kvindelige ledere her en anelse højere (36 pct.) end i 2010 (35 pct.), men lavere end i 2015 (38 pct.) og 2021 (39 pct.).

Når det gælder alderssammensætningen blandt foreningernes trænere, er der stor forskel på, hvilke aldersgrupper, der er mest aktive. Den aldersgruppe, som udgør den største del af trænerne (34 pct.), er 40-59-årige. Derefter følger de 20-39-årige med 30 pct. og 60+'erne med 19 pct. Unge på under 20 år udgør 17 pct. af trænerne (figur 9).

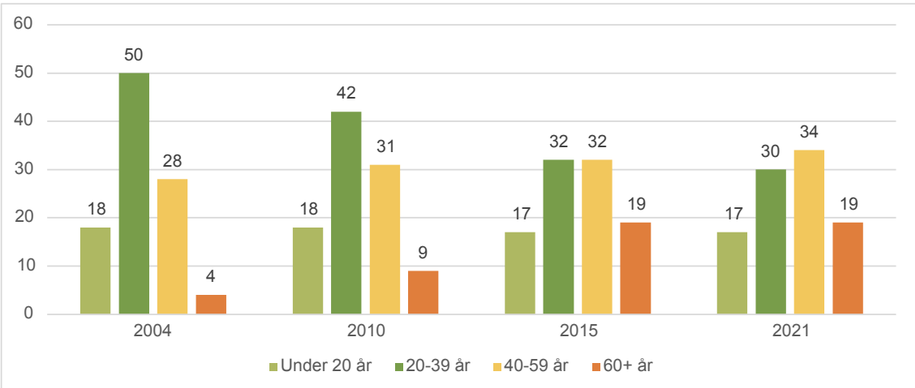

Figur 9. Trænernes fordeling i pct. på alder for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Over tid er der sket en markant forskydning i trænernes fordeling på aldersgrupper. 60+'erne er således gået fra at udgøre 4 pct. af trænerne i 2004 til at udgøre 19 pct. i 2021 – altså en stigning på hele 15 procentpoint. Tilsvarende er andelen af trænere i aldersgruppen 20-39 år faldet fra 50 pct. i 2004 til 30 pct. i 2021 – et fald på 20 procentpoint. Andelen af unge under 20 år har i samme periode været nogenlunde stabil, mens andelen af 40-59-årige er vokset svagt fra at udgøre 28 pct. af trænerne i 2004 til at udgøre 34 pct. i 2021.

På ledersiden er det ligesom på trænersiden de 40-59-årige, der er mest aktive, idet de udgør 48 pct. af lederne i foreningsidrætten. 60+'erne udgør 31 pct. og de 20-39-årige udgør 20 pct., mens unge på under 20 år kun udgør 2 pct. af foreningernes ledere (figur 10).

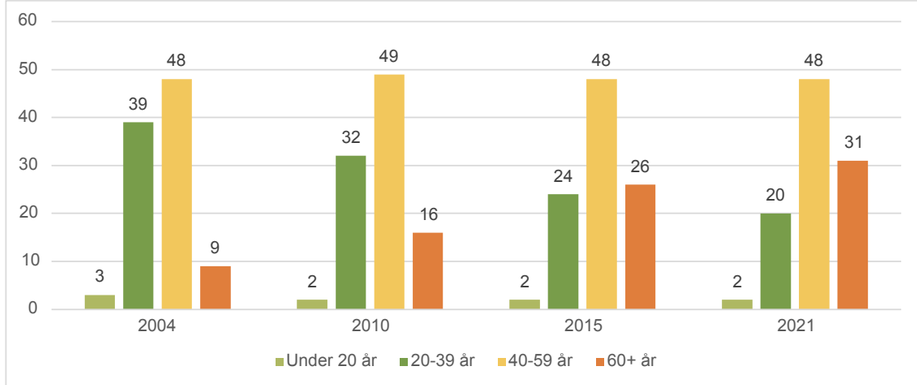

Figur 10. Ledernes fordeling i pct. på alder for 2004, 2010, 2015 og 2021.

Parallelt til udviklingen over tid på trænersiden finder vi også på ledersiden en markant forskydning i ledernes fordeling på aldersgrupperne. I 2004 udgjorde 60+'ere således 9 pct. af lederne – et tal der i 2021 var steget til 31 pct., hvilket svarer til en stigning på 22 procentpoint. Omvendt er andelen af 20-39-årige ledere faldet fra 39 pct. i 2004 til 20 pct. i 2021, hvilket er et fald på 19 procentpoint. Andelen af unge på under 20 år er faldet fra 3 pct. i 2004 til 2 pct. i 2021. Endelig har andelen af 40-59-årige i samme periode været stabil.

Samlet set finder vi således, at lederne typisk er ældre end trænerne og har været det i alle undersøgelsesårene, men at der både blandt trænere og ledere har fundet en aldring sted. Udviklingen er ikke unik for foreningsidrætten. Vi ser generelt en tendens til en øget aldring af de frivillige på stort set alle samfundsområder (Fridberg, 2023).

Interessant er det, at det så entydigt er de 20-39-åriges andel af trænerne og lederne, som er faldet. Det kunne pege i retning af, at livsfaseeffekter i dag slår tydeligere igennem end tidligere i den forstand, at unge voksne med karriere og børn i stigende grad fraprioriterer det frivillige arbejde (Pilgaard, 2012). Samtidig går den demografiske udvikling i retning mod, at flere bliver ældre, og at flere ældre bliver en del af foreningsidrætten i en højere alder (Rask et al., 2022). Dette er naturligvis også en del af forklaringen, om end de demografiske ændringer ikke alene kan forklare den markante aldring af frivillige.

Nogle teorier om det frivillige arbejde peger desuden i retning af, at en af årsagerne til, at unge voksne i stigende grad fravælger det frivillige arbejde er, at foreningerne ikke kan tilbyde den fleksibilitet, som denne aldersgruppe ønsker (Hustinx, 2010; Lorentzen & Hustinx, 2007). Det meste foreningsarbejde løses stadig af faste frivillige med en begrænset fleksibilitet, og selv om dette givetvis heller ikke udgør hele forklaringen på udviklingen, kan det også være relevant at tænke ind, hvis man ønsker at rekruttere flere unge voksne som frivillige.

Implikationerne på kort og lang sigt af aldringen af de frivillige kan denne undersøgelse ikke kortlægge. På både kort og lang sigt kunne en bekymring gå på, om den voksende gruppe af ældre trænere og ledere er i stand til at varetage de unge og unge voksnes interesser. På længere sigt bliver det interessant at se, om forklaringen på det lavere frivillige engagement blandt unge voksne alene skyldes livsfaseeffekter, eller om der også er tale om generationseffekter. Hvis der alene er tale om livsfaseeffekter, vil de unge voksne forventeligt blive frivillige, når de bliver ældre og får bedre tid. Er der omvendt tale om generationseffekter, vil de unge voksne ikke vende tilbage til det frivillige arbejde senere i livet i samme takt, som det er sket for tidligere generationer, hvilket vil udfordre frivilligheden på længere sigt.

Udviklingen i antallet af frivillige og lønnede

Vender vi os mod netop udviklingen i antallet af frivillige og fokuserer på de fem år, der leder op til undersøgelsestidspunkterne, så finder vi, at langt de fleste foreninger oplever at have et stort set uændret antal frivillige. Det gjaldt i 2021 for 62 pct. af foreningerne. De resterende 38 pct. af foreningerne fordelte sig med lidt flere (21 pct.), der havde oplevet tilbagegang i antallet af frivillige, end fremgang (17 pct.) (figur 11).

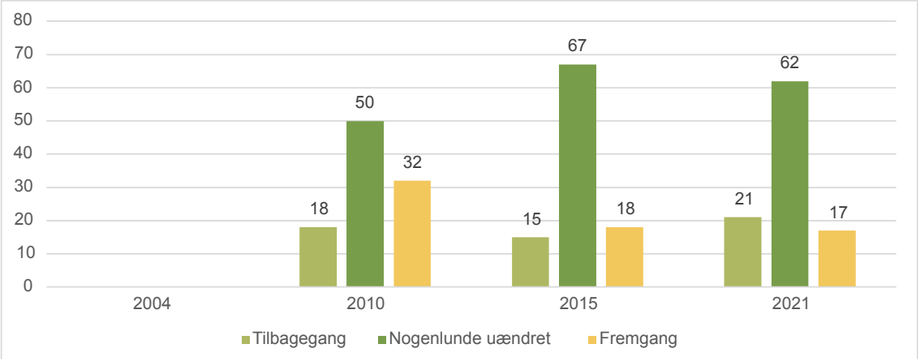

Figur 11. Foreningernes udvikling i antallet af frivillige de seneste fem år, fordeling i pct. for 2010, 2015 og 2021 (spørgsmålet blev ikke stillet i 2004).

Selv om søjlen 'nogenlunde uændret' er højest i alle undersøgelsesårene, finder vi alligevel nogle interessante forskydninger fra 2010 til 2021. Over tid har andelen af foreninger med tilbagegang i antallet af frivillige haft mindre udsving, men dog med en svagt stigende tendens fra 18 pct. i 2010 over 15 pct. i 2015 til 21 pct. i 2021. Mere markant har udviklingen imidlertid været, når det gælder andelen af foreninger med fremgang. Den er faldet fra 32 pct. i 2010 over 18 pct. i 2015 til 17 pct. i 2021.

Således oplever færre foreninger fremgang i antallet af frivillige, og lidt flere foreninger oplever endda tilbagegang. En del af forklaringen på denne udvikling specifikt for undersøgelsesåret 2021 kan være de til tider langvarige nedlukninger på grund af covid-19 i 2020 og 2021, som førte til en reduktion i antallet af frivillige i hvert fald i perioder.

Når det gælder udviklingen i antallet af lønnede ansatte i foreningerne, finder vi en endnu mere tydelig tendens til stabilitet. Således har 85 pct. af foreningerne et nogenlunde uændret antal, mens de resterende 15 pct. af foreningerne fordeler sig med 9 pct. med fremgang og 6 pct. med tilbagegang (figur 12).

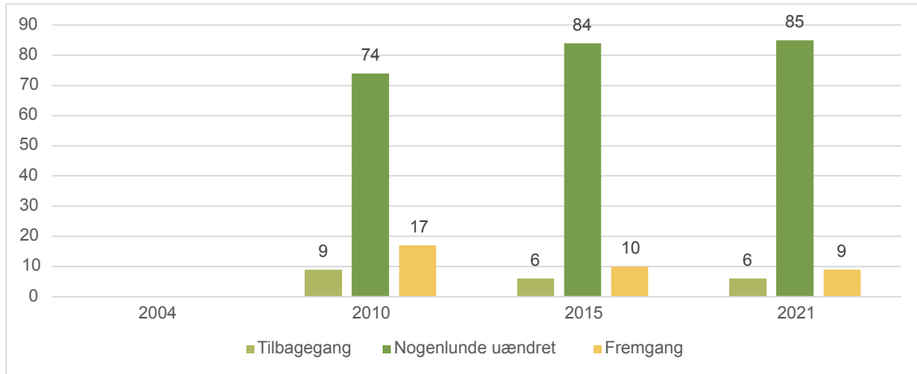

Figur 12. Foreningernes udvikling i antallet af lønnede de seneste fem år, fordeling i pct. for 2010, 2015 og 2021 (spørgsmålet blev ikke stillet i 2004).

Tendensen i det lønnede arbejde har i alle årene været, at andelen af foreninger med fremgang i antallet af lønnede er større end andelen med tilbagegang. Dette er i tråd med den langsomme professionalisering, der er beskrevet tidligere i rapporten. Dog ser vi samtidig, at andelen af foreninger med fremgang i det lønnede arbejde er faldet fra 17 pct. i 2010 til 9 pct. i 2021 – noget som understreger, at professionaliseringen som tidligere beskrevet især finder sted i et mindre udsnit af landets idrætsforeninger, herunder særligt i de store foreninger. En meget stor del af de foreninger, der angiver at have et nogenlunde uændret antal, har haft og har stadig ingen lønnede ansatte, men klarer sig alene med frivillig arbejdskraft.

Udvalgte positioner

Et andet væsentligt aspekt af professionalisering er tilstedeværelsen af forskellige positioner, som har et overordnet ansvar for forskellige dele af foreningernes daglige drift og udvikling. I spørgeskemaet blev foreningerne spurgt til fire konkrete positioner:

- Udviklingsansvarlig (person som planlægger, igangsætter og koordinerer nye initiativer i foreningen)
- Sportsligt ansvarlig (person som sætter den sportslige retning for foreningen fx ved at sikre en rød tråd på tværs af årgange og imellem foreningens trænere/instruktører)
- Frivilligansvarlig (person som er ansvarlig for ledelse og organisering samt rekruttering og fastholdelse af frivillige)
- Administrativt ansvarlig (person som koordinerer og løser administrative opgaver)

Flest foreninger (86 pct.) har en administrativt ansvarlig, mens godt og vel halvdelen af foreningerne har en sportsligt ansvarlig (58 pct.), en frivilligansvarlig (58 pct.) og/eller en udviklingsansvarlig (56 pct.). Aflønning er mest udbredt til en administrativt ansvarlig (8 pct.), fulgt af en sportsligt ansvarlig (7 pct.), mens betydeligt færre foreninger har en lønnet udviklingsansvarlig (4 pct.) eller en frivilligansvarlig (2 pct.). I langt hovedparten af de foreninger, der angiver at have personer med det overordnede ansvar på de fire udvalgte områder, bliver opgaven i stedet varetaget af en frivillig (figur 13).

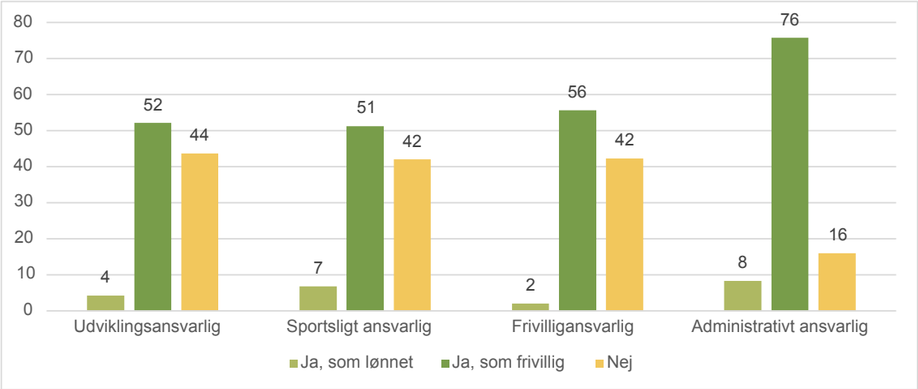

Figur 13. Tilstedeværelsen af forskellige udvalgte positioner som lønnede eller frivillige i foreningerne, fordeling i pct. for 2021 (spørgsmålet blev ikke stillet i 2004, 2010 og 2015).

Det er relevant at beskæftige sig med tilstedeværelsen af de fire positioner i foreningsidrætten, fordi det at have personer, som er ansvarlige for forskellige centrale områder for foreningernes daglige drift og udvikling, forventeligt vil kunne fremme foreningernes udvikling på disse områder. En undersøgelse af frivilligrekruttering har således vist, at foreninger med en frivilligansvarlig har færre problemer med rekruttering af frivillige (Østerlund, 2012). På samme måde har en casebaseret undersøgelse af betydningen af sportsligt ansvarlige i udvalgte foreninger vist en lang række positive effekter i foreningerne i relation til bl.a. trænernes udvikling samt den røde tråd og kvalitet i træningen (Pedersen & Elmose-Østerlund, 2022).

Foreningernes største udfor-dringer og syn på fremtiden

I denne sidste del af rapporten ser vi nærmere på det, foreningerne opfatter som deres største udfordringer, samt hvordan de ser på den nærmeste fremtid.

Foreningernes største udfordringer

Tre af de otte udfordringer, som foreningerne bliver præsenteret for i undersøgelserne, skiller sig ud ved, at de bliver rapporteret som en stor eller meget stor udfordring af en højere andel af foreninger end de øvrige. Det drejer sig om udfordringer i relation til rekruttering og fastholdelse af frivillige i bestyrelse og udvalg (29 pct.) tæt fulgt af udfordringer i relation til rekruttering og fastholdelse af medlemmer (28 pct.) og endelig rekruttering og fastholdelse af trænere og instruktører (24 pct.) (figur 14).

17 pct. af foreningerne oplever antallet af love, bestemmelser og direktiver som en stor eller meget stor udfordring, mens 16 pct. rapporterer det samme, når det gælder adgangen til idrætsfaciliteter. De mindst udbredte udfordringer relaterer sig til foreningens økonomiske situation (11 pct.) og den lokale konkurrence fra kommercielle idrætsudbydere (7 pct.).

Sammenligner vi besvarelserne fra 2015 med 2021 er det generelle mønster, at færre foreninger oplever de otte udvalgte udfordringer som store eller meget store. Kun udfordringen i relation til antallet af love, bestemmelser og direktiver opnår samme tilslutning på 17 pct. i begge undersøgelsesår.

Tendensen til en mindre udfordret foreningsidræt på de undersøgte områder er interessant set i relation til, at der i medierne ofte florerer historier om en foreningsidræt i krise, fx fordi nogle foreninger har vanskeligt ved at rekruttere frivillige, eller fordi den kommercielle og selvorganiserede idræt vokser hurtigere end foreningsidrætten, som er stagneret eller har oplevet et mindre fald de seneste ti år (Rask et al., 2022). Det ser ud til, at foreningerne ikke oplever sig selv som mere udfordrede af disse og andre tendenser i 2021, end de gjorde i 2015.

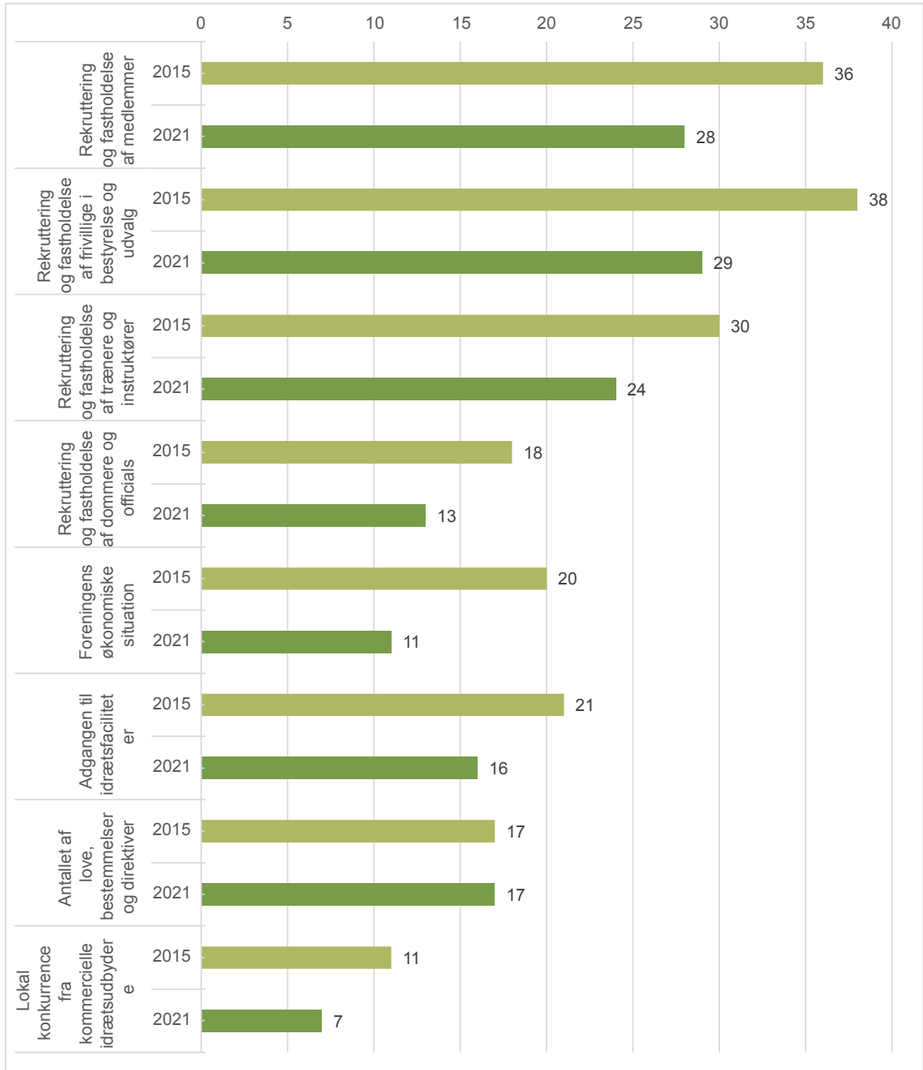

Figur 14. Foreningernes største udfordringer, rapporteret som andele af foreningerne, som har angivet, at området er en 'stor' eller 'meget stor' udfordring i pct. for 2015 og 2021 (spørgsmålet blev ikke stillet i 2004 og 2010).

En interessant nuance til ovenstående konklusion fremtræder i DIFs undersøgelse af foreningernes udfordringer med rekruttering og fastholdelse af frivillige i 2022. Her finder de, at når man skelner mellem udfordringer med rekruttering og udfordringer med fastholdelse af frivillige, så oplever foreningerne generelt betydeligt større udfordringer med rekruttering end med fastholdelse af frivillige. I den undersøgelse er det således hele 44 pct. af foreningerne, som angiver, at rekruttering af frivillige til bestyrelse og udvalg er en stor eller meget stor

udfordring, mens 23 pct. ser fastholdelse af frivillige til samme positioner som en stor eller meget stor udfordring (Hoffgaard & Hamburger, 2022). Således vil det efter alt at dømme være hensigtsmæssigt at skelne mellem rekruttering og fastholdelse, når man fremadrettet undersøger foreningernes største udfordringer.

Endelig er det værd at bemærke, at et mindretal af foreningerne oplever antallet af love, bestemmelser og direktiver som en stor eller meget stor udfordring på trods af den omfattende opmærksomhed, der har været på dette.

Foreningernes syn på fremtiden

Troen på en god fremtid er generelt også til stede i foreningsidrætten. Således er 67 pct. af foreningerne enige i, at de generelt ser positivt på fremtiden. 43 pct. forventer desuden stigende medlemstal i de kommende fem år, og 42 pct. er enige i, at de vil rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige. Omtrent halvdelen er enige i, at de vil klare sig godt i konkurrence med andre idrætstilbud, og at adgangen til gode faciliteter ikke vil være et problem i de kommende fem år. Endelig angiver en større andel af foreninger (44 pct.), at de vil blive mere afhængige af indtægter fra medlemskontingenter, end andelen, der angiver, at de vil blive mere afhængige af offentlig støtte (35 pct.) (figur 15).

Mellem 2010 og 2021 er der kun sket mindre forskydninger i foreningernes forventninger til fremtiden. Andelen af foreninger, der generelt ser positivt på fremtiden, er vokset en anelse fra 63 pct. til 67 pct., hvilket umiddelbart hænger fint sammen med tendensen til, at idrætsforeningerne i 2021 angav at være lidt mindre udfordrede end i 2015. For de øvrige udsagn om fremtiden er udviklingen fra 2015 til 2021 mere ujævn, og samlet set er det tydeligste billede nok, at foreningsidrættens syn på fremtiden ikke har ændret sig nævneværdigt mellem 2010 og 2021. Som på mange andre områder er foreningerne således også på dette område kendetegnet ved en stor stabilitet.

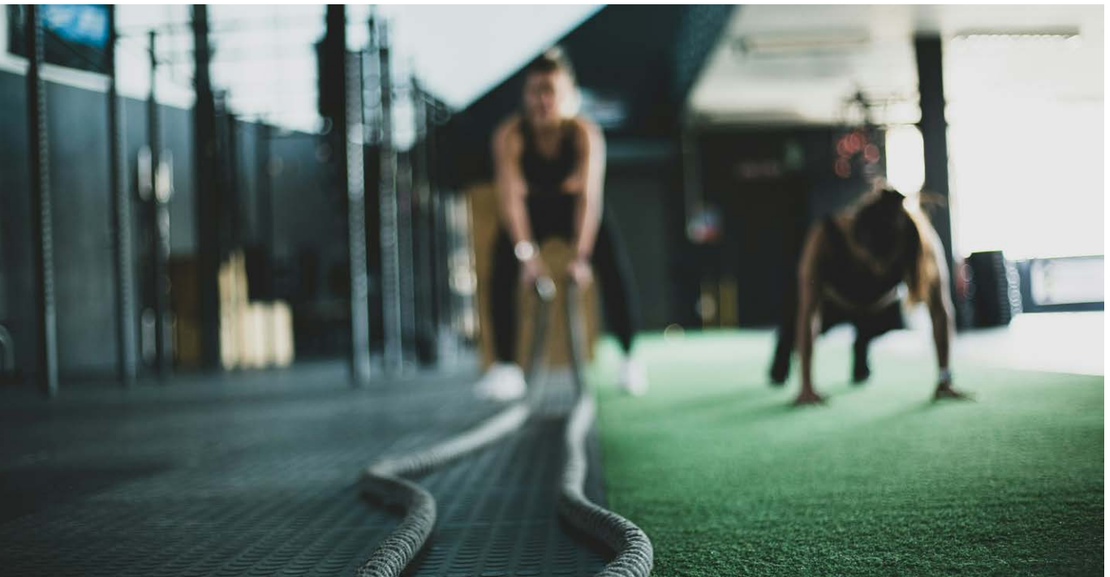

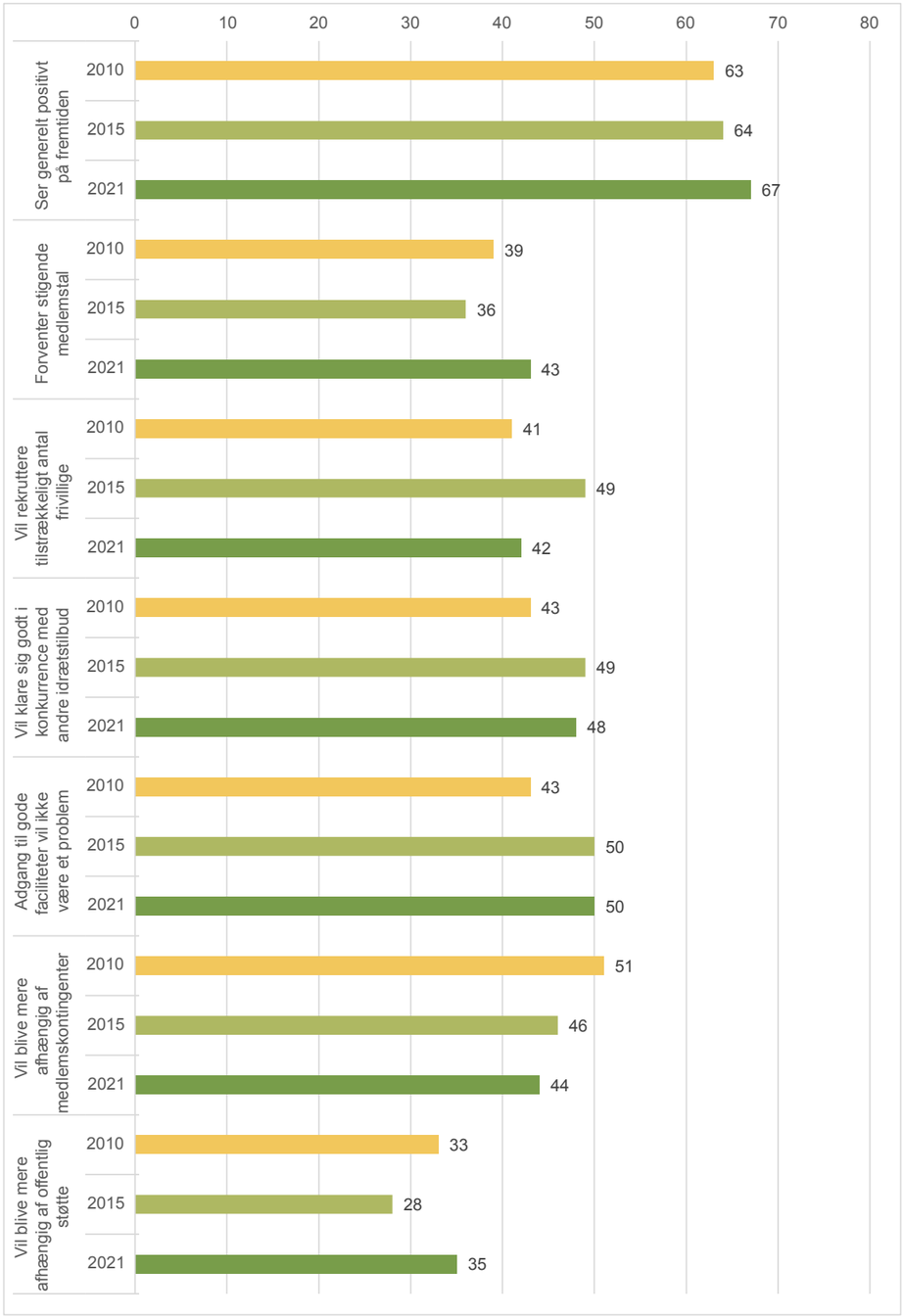

Figur 15. Foreningernes syn på fremtiden (de kommende fem år), rapporteret som andele af foreningerne, som er 'enige' i udsagnene i pct. for 2010, 2015 og 2021 (spørgsmålet blev ikke stillet i 2004).

Litteraturliste

Danmarks Statistik. (2022). *Statistikbanken, Kultur og Fritid, IDRFOR01*. http://www.statistikbanken.dk/10674.

Elmose-Østerlund, K. (2024). *Stabilitet og forandring i det frivillige og lønnede arbejde i idrætsforeninger gennem to årtier. Politica*. Accepteret til publikation.

Elmose-Østerlund, K., Feiler, S., Breuer, C., Zwahlen, J. A., & Nagel, S. (2022). Characteristics of voluntary sports clubs with targeted initiatives for underrepresented population groups. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 13, 29-55.

Elmose-Østerlund, K., Seippel, Ø., Llopis-Goig, R., van der Roest, J.-W., Adler Zwahlen, J., & Nagel, S. (2019). Social integration in sports clubs: individual and organisational factors in a European context. *European Journal for Sport and Society, 16*(3), 268-290.

Eske, M. (2023). En afsluttende opfølgning på danskernes motions- og sportsvaner efter coronakrisen. *Idrættens Analyseinstitut*.

Fridberg, T. (2023). Kontinuitet og forandring i omfanget af frivilligt arbejde. I: T. Boje, H. H. Espersen, T. Fridberg, L. S. Henriksen, & B. Ibsen (red.), Gør frivilligt arbejde samfundet bedre? (pp. 21-42). *Nyt fra Samfundsvidenskaberne*.

Hoffgaard, C. C. C., & Hamburger, K. H. (2023). Frivillighed anno 2022 – status på frivilligheden i idrætsforeninger under DIF og DGI. *Danmarks Idrætsforbund*.

Hustinx, L. (2010). Institutionally Individualized Volunteering: Towards a Late Modern Re-Construction. *Journal of Civil Society, 6*(2), 165-179.

Ibsen, B., Elmose-Østerlund, K., Feiler, S., Breuer, C., Seippel, Ø., Van der Roest, J.-W., & Scheerder, J. (2019). Democratic Participation in Voluntary Associations: A Multilevel Analysis of Sports Clubs in Europe. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 30*(5), 1148-1163.

Ibsen, B., Høyer-Kruse, J., & Elmose-Østerlund, K. (2021). Danskernes bevægelsesvaner og motiver for bevægelse. *Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet*.

Ibsen, B., & Iversen, E. B. (2022). Foreningslivets engagement i lokal udvikling i landdistrikter. *Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet*.

Ibsen, B., & Levinsen, K. (2019). Collaboration between sports clubs and public institutions. *European Journal for Sport and Society, 16*(2), 187-204.

Ibsen, B., Thøgersen, M., & Levinsen, K. (2013). Kontinuitet og forandring i foreningslivet: Analyser af foreningslivets udbredelse, sammensætning og karakteristika i 00'erne. *Syddansk Universitet*.

Iversen, E. B., Fehsenfeld, M., & Ibsen, B. (2023a). The role of civil society in securing self-assessed quality of life in rural areas. I: P. H. Johansen, A. Tietjen, E. B. Iversen, H. L. Lolle, & J. K. Fisker (red.), *Rural quality of life (pp. 242-257). Manchester University Press*.

Iversen, E. B., Ibsen, B., & Schmidt, E. B. (2023b). Civilsamfundets betydning for lokal udvikling i landdistrikter. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Lang, G., Klenk, C., Schlesinger, T., Ruoranen, K., Bayle, E., Clausen, J., Giauque, D., & Nagel, S. (2020). Challenges and opportunities arising from self-regulated professionalisation processes: an analysis of a Swiss national sport federation. *International Journal of Sport Policy and Politics, 12*(3), 387-404.

Lorentzen, H., & Hustinx, L. (2007). Civic Involvement and Modernization. *Journal of Civil Society, 3*(2), 101-118.

Nagel, S., Schlesinger, T., Bayle, E., & Giauque, D. (2015). Professionalisation of sport federations – a multi-level framework for analysing forms, causes and consequences. *European Sport Management Quarterly, 15*(4), 407-433.

Pedersen, M. R. L., & Elmose-Østerlund, K. (2022). Sportsligt ansvarlige - en analyse af deres funktion og betydning i danske fodboldklubber. *Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet*.

Pilgaard, M. (2012). Flexible sports participation in late-modern everyday life. Ph.d. afhandling. *Institut for Idræt og Biomekanik, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet*.

Rask, S., Petersen, F., Hansen, K., & Eske, M. (2022). Danskernes motions- og sportsvaner 2020. *Idrættens Analyseinstitut*.

Rasmussen, T. B, Hoffgaard, C. C. C., & Gottlieb, P. (2023). Idrætten i tal 2023 – status på foreningsidrætten i Danmark. *Danmarks Idrætsforbund*.

Østerlund, K. (2012). Managing voluntary sport organizations to facilitate volunteer recruitment. *European Sport Management Quarterly, 13*(2), 143-165.

CISC - Center for forskning i Idræt,Sundhed og Civilsamfund

CISC beskæftiger sig med samfundsvidenskabelig forskning i BEVÆGELSER og de sociale og samfundsmæssige vilkår herfor: FYSISKE BEVÆGELSER - i form af idræt, leg og anden form for fysisk aktivitet, og SOCIALE BEVÆGELSER i form af foreninger, frivilligt arbejde og det civile samfund.
Det er muligt at rekvirere Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) til undersøgelser, udredninger, udviklingsarbejde eller konsulentarbejde inden for de emner, som forskningscenteret har erfaring med.
Se mere på sdu.dk/cisc

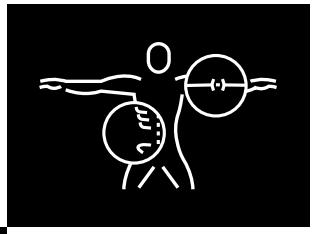

Syddansk Universitet
Campusvej 55
DK-5230 Odense

Telefon: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk